

Z OBSAHU	Chtěl jsem být vědcem. Cesta Benedikta XVI. ke kněžství	04
	Tomáš Akvinský, Andělský učitel. Ve službě nejvyšší pravdě	06
	Relativismus a přirozený zákon	08
	Důsledky kruté čínské politiky jednoho dítěte	14

TRADICE OTCŮ

Ze spisu „Jak milovat Ježíše Krista“ od svatého biskupa Alfonsa (1696–1787)

Veškerá svatost a dokonalost duše spočívá v lásce k Ježíši Kristu, našemu Bohu, našemu nejvyššímu dobru, našemu Vykupiteli. Lásce přísluší spojovat a chránit všechny ctnosti, které činí člověka dokonalým.

A nezaslouží si snad Bůh všechnu naši lásku? On nás miloval od věčnosti. „Uvažuj o tom, člověče,“ říká nám, „já jsem byl první, kdo tě miloval. Ještě jsi nespatriil světlo světa, a ani svět ještě nebyl, a já už jsem tě miloval. Tak jak jsem od věčnosti, miluji tě.“

Bůh věděl, že člověka lze získat dobrodiním, a tak si ho chtěl zavázat k lásce svými dary. „Do jakých sítí se lidé dají chytit, do takových je chci vtáhnout, aby mě milovali: do pout lásky!“ A k tomu směřovaly všechny dary, jimiž zahrnul člověka. Dal mu duši jako svůj obraz, obdařenou pamětí, rozumem a vůlí; dal mu tělo, vybavené smysly; stvořil pro něj také nebe a zemi a takové množství tvorstva: to všechno Bůh učinil z lásky k člověku, aby všechno tvorstvo člověku sloužilo, a člověk aby ho za tolik dobrodiní miloval.

A nechtěl nám dát jenom krásné tvorstvo. Šel dokonce tak daleko, že se nám sám cele daroval. Věčný Otec šel tak daleko, že nám daroval svého jediného Syna. Co učinil, když viděl, že jsme všichni následkem hříchu mrtví a schází nám jeho milost? Puzen nesmírnou láskou, poslal svého milovaného Syna, aby vykonal pro nás zadostiučinění a povolal nás zpět k životu, který nám byl odňat pro naše hříchy.

Když nám Bůh daroval svého Syna a neušetřil ho, aby nás ušetřil, daroval nám zároveň s ním všechno dobré: milost, lásku a ráj. Když ani vlastního Syna neušetřil, ale vydal ho za nás za všechny, jak by nám s ním nedaroval také všechno ostatní?

Antonio da Attri: Noli me tangere (14. stol.). Foto: www.concreitsdeverdad.org

Dvě Magdalény

„Na oplátku vám chci, Otče, poslat zase něco já. Možná to znáte, ale já ten úryvek četla s mrazením v zádech. Našla jsem totiž odpověď. Vzpomínám si, jak jsme jednou v Alpách stoupali na Glungezer a povídali si. Uvedla jsem vám tenkrát několik biblických míst, která mi nedávají spát: Jedno z nich bylo setkání Marie Magdalény se zmrtvýchvstalým Kristem v zahradě. Stále mě rozčilovala Ježíšova slova *Nedotýkej se mě!* Proč? Marie, která ještě stále nemohla uvěřit tomu, co se stalo, plná radosti a nevýslovného štěstí, se nemůže dotknout Krista. Toho, jemuž objímala nohy, polila hlavu vonným nardem. Toho, který byl jistotou a nadějí jejího života! Toho, který ji osvobodil od nečistých duchů a vrátil jí důstojnost. Který ji přijal do okruhu bližších spolupracovníků. Jak kruté! Až dnes! Náhodou jsem v jednom textu narazila na odstavec, který mě přimrazil k židli. To je přesně ono. Tohle jsem hledala tolik let.

Tak se s vámi, Otče, dělím. V předvečer svátku své birmovací patronky to s vděčností přijímám jako dárek.“

K tomu byl přiložen citát z *Posla Božské lásky* od svaté Gertrudy Velké: *Jiná, jejíž modlitbě se odporoučela, dostala pro ni tuto odpověď: „Zcela jí patřím. Lásky božství je nerozlučně spojila.“ Na to namítla: „Co s ní nyní uděláš, nejmilejší Bože?“ On odpověděl: „Tepot jejího srdce bude neustále pohlcován tepotem mé lásky a nacházím v tom nevýslovné zalíbení. Plnou sílu svých tepů však uchovávám v sobě až k jejímu dni smrti; pak totiž v nich zakusí tři úchvatné účinky: v prvním pocítí, s jak velkou slávou ji k sobě volá Bůh Otec, ve druhém, s jak velkou radostí ji přijmu, ve třetím, s jak velkou láskou ji Svatý Duch povznese ke spojení.“ Nad tím vším se táhly vzpomínky na první setkání v Alpách ještě v oparu vavřínového věnce doktorovy filosofie*
Dokončení na str. 3 dole

Somálští uprchlíci v Keni. Foto: ochaonline.un.org

Církev solidární se Somálskem

Svatý otec vyjádřil svou solidaritu s obyvatelstvem Somálska a prostřednictvím Papežské rady *Cor Unum* zaslal biskupovi sousední Džibutské republiky a apoštolskému administrátorovi Mogadiša Mons. Giorgiovi Bertinovi první peněžní pomoc v hodnotě padesáti tisíc eur.

Zprávu zveřejnila Papežská rada *Cor Unum*, která 15. července oslavila 40 let od svého založení. Vznikla z podnětu papeže Pavla VI. a měla se stát pojítkem a koordinátorem církevních charitativních organizací, aniž by omezovala jejich samostatnost. Bl. Jan Pavel II. posílil pravomoci *Cor Unum* založením dvou nadací – první z nich nese název *Jan Pavel II. pro Sahel*, sídlí v Burkina Faso a jejím cílem je uskutečňovat projekty zabráňující dalšímu rozšiřování pouště v devíti zemích jihosaharského pásma.

Druhá z nadací, *Populorum Progressio*, má sídlo v Kolumbii a podporuje projekty ve prospěch původního domorodého obyvatelstva střední a jižní Ameriky.

Papežská rada *Cor Unum* z pověření Svatého otce zasahuje při přírodních a humanitárních katastrofách a doprovází činnost *Caritas Internationalis*, která je zastřešujícím orgánem 170 národních Charit. V posledních letech se činnost papežské rady inspirovala první encyklikou Benedikta XVI. *Deus caritas est*.

RaVat

Charita ČR vyhláší sbírku na pomoc Somálsku a Etiopii

Somálsko se ocitlo na pokraji hladomoru. Tisíce lidí putují vyprahlou krajinou do uprchlických táborů v Keni či Etiopii. Podobně dramatická situace je v sousední Etiopii. Do pomoci postiženým oblastem se již zapojily jednotlivé národní Charity ve světě. Charita ČR vyhláší finanční sbírku a věnuje částku 5000 € ze svého krizového fondu, který je tvořen z výnosu Tříkrálové sbírky.

Pomoc se zaměřuje zejména na distribuci potravin a pitné vody. V Etiopii plánují naši místní partneři zabezpečit jídlo a vodu pro 77 tisíc lidí v provinciích Východní a Západní Hararghe, Dire Dawa, Západní Arsi a Oromia. V provinciích Kembata Timbaro se pak věnují zejména podvyživeným dětem a kojícím ženám, kterým jsou poskytovány nejen potraviny, ale i lékařská péče.

V somálské provincii Dolní Džuba pomoc směřuje do škol a ke starým lidem, v Somalilandu dochází k obnově a budování nezávadných vodních zdrojů. Nové studny spolu s kampaní zaměřenou na hygienu zlepší život 70 tisícům místních pastevců a vnitřně přesídlených osob.

Dary lze zasílat na sbírkový účet Charity ČR: 55660022/0800, u České spořitelny, a.s., variabilní symboly – Etiopie: 146 a Somálsko: 103.

Kontakt: Pavel Gruber, vedoucí oddělení humanitární a rozvojové pomoci Charity ČR, telefon: 731604078, e-mail: pavel.gruber@charita.cz

Charita ČR

Návrat přistěhovalců a nejistota se přidávají k dalším problémům nového státu Jižní Súdán

Jedním z problémů, jimž bude muset Jižní Súdán čelit, je ubytování statisíců přistěhovalců, kteří se vrací z Chartúmu a z dalších oblastí severního Súdánu. Od října 2010 se do Jižního Súdánu, který 9. července vyhlásil nezávislost, vrátilo 300 tisíc lidí.

„I do mé diecéze přicházejí migranti ze severu,“ řekl agentuře *Fides* Msgr. Edward Hiiboro Kussala, biskup z Tombura-Yambio. „Podle výsledků sčítání lidu se v květnu jenom do mé diecéze vrátilo ze severu 7 tisíc lidí, ale očekává se, že v nadcházejících měsících toto číslo ještě poroste. Před třemi dny jsme se sešli s guvernérem, který potvrdil, že Ministerstvo sociálních služeb zahájilo program pro posuzování odborné kvalifikace přistěhovalců,“ pokračuje Msgr. Kussala. „Ti, kdo na severu získali odborné znalosti, najdou kvalifikované zaměstnání (učitelé, inženýři ...). Pro ty, kdo takové znalosti nemají, najdeme pozemky, jež budou moci obdělávat, a místa, kde si budou moci postavit domy. Problémem však zůstává nedostatek potravin.“

Dalším problémem je nejistota způsobená především přítomností povstalců z Lord's Resistance Army (LRA). Navzdory těmto problémům „panuje v mé diecézi sváteční atmosféra, ulice a domy jsou uklizené,“ uvádí Msgr. Kussala. „Včera odpoledne jsme se sešli k modlitbě a prosili jsme Boha, aby pomáhal novému státu. Všichni mluví o nezávislosti a i přes všechny problémy nikdo nemá strach z budoucnosti a naděje je veliká,“ uzavírá biskup z Tombura-Yambio.

Fides

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz nebo na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem. Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Zástupce Svatého stolce k pojetí lidských práv v OSN

„Požadavek práv na homosexuální jednání protirečí autentickým lidským právům,“ řekl představitel Svatého stolce na půdě OSN v Ženevě. Církev nepodporuje násilí proti homosexuálům ani jejich trestání, ale nemůže schvalovat homosexuální skutky, řekl arcibiskup Silvano Tomasi. Stálý pozorovatel Apoštolského stolce při OSN v Ženevě kritizoval nedávnou rezoluci rady OSN pro lidská práva, která požaduje, aby byl ve světě prozkoumán „stupeň diskriminace za sexuální orientaci či genderovou identitu“. Rezoluce byla schválena 17. června 23 hlasy, 19 hlasujících bylo proti a 3 se zdrželi hlasování. Vatikánský diplomat poukázal na to, že samotný pojem „sexuální orientace“ a tzv. gender nemají místo v mezinárodním právu a jsou tendenční. Podle jeho mínění je třeba hovořit o pohlaví, což je termín, který je všeobecně přijímán na označení muže a ženy v přirozeném zákoně.

Arcibiskup Tomasi varoval před zaváděním tzv. „práv homosexuálů“ do kategorie „lidských práv“. Zmíněná rezoluce může totiž inspirovat legislativu, která bude degradovat manželství a rodinu porovnáváním se soužitím homosexuálů. Dovolovat takovýmto párům adopci dětí či zavádět do škol povinnou sexuální výchovu, která znevažuje křesťanské hodnoty, je nebezpečné. Představitel Svatého stolce připomněl, že všechny společnosti do určité míry regulují sexuální jednání s ohledem na obecné dobro, když zakazují např. incest, pedofilii a znásilnění. Také Církev brání hodnoty života, manželství a rodiny. Církev – řekl arcibiskup Tomasi – však nezávisí na politickém konsensu, a proto se nezřídka setkává s nepochopením, ba dokonce je utiskována a pronásledována.

RaVat

Dokončení ze str. 1

Univerzity Karlovy, nyní mé vzpomínky létající do Prahy vítá fanfára mlhy a krinolíny červánků jejich abrahámovin.

Vyskočila z lůžka, běžela k oltáříku, vzala z něho kříž, vytrhla z něj Ukřižovaného a objala; pobíhala sem a tam v pokoji a jen vzdychala: Lásko, lásko, nemilovaná lásko a nikým nepoznaná... pak se jí rozjasnila tvář překrásným úsměvem, který všechny naplnil útěchou...

V roce 1607 po krátké agonii zhasínala Maria Magdaléna de'Pazzi, karmelitánka v klášteře nejchudší čtvrti Florencie. Její život byl řetězcem nemocí a utrpení, a scéna, kterou jsem uvedl z jejího životopisu *Čtyřicet dní*, je svědectvím mystické atmosféry, v jaké žila svou strastiplnou existenci. V tomto líčení chci zdůraznit, jak se protkává láska a radost.

Na jedné straně typická řeč lásky, která se nemůže nasytit opakování: *Lásko, lásko, nemilovaná lásko...* Ryzí zkušenost víry je jistě také poznáním, ale je především vášní, láskyplným přilnutím, důvěrným společenstvím. A to vyjadřuje právě silné objetí Krista *sňatého z hřebů kříže*, na druhé straně však pravá víra je svátek, je to hluboká pohlcující radost, ničím nezkalená. Příznačný je onen *krásný úsměv*, který se objeví na jejich rtech, úsměv, který dává zapomenout na utrpení. Sám Ježíš se rád dával pozvat na hostiny a vybízel své učedníky, aby se nemračili na znamení, že se postí či konají pokání. V opravdové víře je lehkost, svěžest, nenucenost, které okouzlují. Také toto potřebuje svět, stále více zachmuřený a nevázaný.

Jaký úsměv musel zazářit na tváři Magdalény, když ji Zmrtvýchvstalý v zahradě u prázdného hrobu zavolal jménem: *Maria!* Neopakovatelně, božsky jedinečně, takže se jí otevřely oči a ona ho poznala.

Obě Magdalény nám prozrazují tajemství krásného okouzlujícího úsměvu, který vždycky obdarovává a posiluje.

*P. Josef Koláček SJ
redaktor Radia Vaticana*

SLOVO KNĚZE

Milí čtenáři. Myslím, že všichni, kteří bereme do rukou tento čtrnáctideník a alespoň něco si z něj někdy přečteme, stojíme o to, aby naše země prospívala, naše společnost byla lepší, náš národ nezanikl a pokud možno pozitivně přispíval k blahu všech národů a obyvatel naší planety.

Domnívám se, že k těmto krásným, byť časným cílům vedou dvě cesty: přirozená a nadpřirozená. Tyto cesty nestojí vedle sebe, nebo dokonce proti sobě, ale jedna v druhé.

Přirozenou cestou je život ve shodě s lidskou přirozeností. To zahrnuje mimo jiné úctu k sobě i k druhému člověku, ochranu života každého člověka (i toho, který není schopen se bránit sám), vyvarování se všech člověka nedůstojných závislostí a podporu manželství a rodiny – základních přirozených a životodárných lidských společenství. Formou takového života jsou ctnosti (zvláště rozumnost, spravedlnost, statečnost a umírněnost) a vrcholem je uvědomění, že za vše vděčíme Někomu nad námi, Komu jsme také za život svůj i jiných odpovědni.

Nadpřirozená cesta spočívá ve spolupráci s Boží milostí. Vychází z faktu, že člověk sám, jen svými silami, není schopen dosáhnout celkové dokonalosti. V našich omezeních a slabostech potřebujeme Boží pomoc a Dobrý Bůh nám ji štědře a vrchovatě nabízí. Se svobodně přijatou Boží milostí se do lidského života vlévá víra, naděje a královna všech ctností – láska. V osobním spojení s Bohem jsou doplňovány naše příliš snadno vyčerpateľné síly, a co víc, mohou se díť i zázraky (v širokém slova smyslu), protože u Boha není nic nemožného.

Vždy jde o vystižení našeho osobního poslání a o vytrvalé úsilí ho (s Boží pomocí) naplnit. Křesťany nad to zavazuje ještě společné poslání: nést lidem radostnou zvěst o Božím království a věčném životě v Kristu.

fr. Pavel Maria OP

*fr. Pavel M. Mayer OP,
dominikánský kněz,
magistr noviců*

CHTĚL JSEM BÝT VĚDCEM...

Cesta Benedikta XVI. ke kněžství

V den slavnosti svatých Petra a Pavla oslavil Benedikt XVI. šedesáté výročí svého kněžského svěcení. Jaká byla jeho cesta ke kněžství a jak své kněžské povolání prožívá?

Když před rokem končil Kněžský rok, očekávalo se, že jeho slavnostním vyvrcholením bude vyhlášení svatého Jana Marii Vianneye za patrona všech kněží. Ohlašovali to vysocí církevní hodnostáři, a dokonce i program římských oslav na zakončení roku. Papež ale rozhodl jinak. Svatý Jan zůstal patronem farářů. Později bylo vysvětleno, že Benedikt XVI. došel k závěru, že Farář z Ars nevyčerpává celé bohatství kněžského života. Jinými slovy, být farářem a duchovní péče o farnost není všechno. Existují také jiné formy naplnění kněžského povolání. Šedesát let služby Josepha Ratzingera je toho dokladem. Ve farnosti pracoval sotva rok. Pak se vrátil, nebo spíše byl znovu navrácen k pastorační navzdory svým očekáváním, když se na pět let stal arcibiskupem Mnichova a Freisingu – a ještě jednou, v 78 letech, když se stal papežem.

Spolupracovníci pravdy

Nikdy ale nepochyboval o tom, že ve všem, co dělal, byl prostě knězem. Promluvil o tom otevřeně, když měl jednou vysvětlit své arcibiskupské heslo: *Cooperatores veritatis* – spolupracovníci pravdy. „Zdálo se mi, že těmito slovy mohu dobře vyjádřit kontinuitu mezi svým předchozím působením a novým povoláním. Navzdory všem rozdílům jde stále o jednu a tutéž věc: jít za pravdou, oddat se její službě,“ napsal kard. Ratzinger v roce 1997. Jeho kněžství se tehdy vyjadřovalo v naplňování úkolu, který mu Církev svěřila.

„Byl jsem přesvědčen, že mým povoláním je být vědcem, nic jiného,“ přiznal kdysi papež, když popisoval svůj obtížný návrat do pastorační v padesáti letech. Na to, co tehdy prožíval a jak rozuměl svému kněžskému povolání, nepřímo poukázal na příkladu svatého Augustina, svého učitele teologie z pře-

lomu 4. a 5. století. I jeho potkal podobný osud. „Na počátku se chtěl Augustin oddat výlučně kontemplativnímu životu, chtěl psát filosofické knihy... ale Pán to nechtěl; způsobil, že se stal knězem a biskupem, a tak se stalo, že jeho život a jeho působení se nadále odehrávaly v podstatě v dialogu s lidmi velmi prostými. Na jedné straně musel vždy osobně objevovat významy Písma, ale zároveň musel brát v potaz schopnosti těchto lidí, kontext jejich života, aby jeho křesťanství bylo realistické a hluboké zároveň,“ řekl papež před čtyřmi lety svým seminaristům z římské diecéze.

Totéž potkalo také Josepha Ratzingera. Jeho kněžství charakterizuje také následování toho, co „Pán chtěl“: nejprve jako kaplan, pak víc než 20 let jako teolog, dalších pět let jako arcibiskup, čtvrt století jako šéf Kongregace pro nauku víry a blízký spolupracovník Jana Pavla II. a nakonec stáří na Petrově stolci – jako papež.

Foto: pope2008.typepad.com

Liturgie, tam je pramen

Vraťme se ale k počátkům. Geneze jeho povolání je dost nejasná. Mohlo by se téměř zdát, že Joseph Ratzinger se stal knězem náhodou. Dozvídáme se totiž, že do semináře vstoupil na radu faráře, ve stopách svého bratra.... O tři roky starší papežův bratr, P. Georg Ratzinger na otázku po tajemných okolnostech vstupu do semináře odvětil: „Oba jsme byli ministranti, sloužili jsme při mši svaté. Brzy nám bylo jasné, nejdříve mně, pak i jemu, že své životy věnujeme službě Církvi.“ Tak tedy liturgie, tam je pramen.

Sám Joseph Ratzinger nejednou vzpomínal, že jeho dětství a mládí připadly na období liturgické obnovy. Té předkoncilní. Tedy reformy neredukované na výměnu misálů nebo postavení nového oltáře v presbytáři. Obnova liturgie tenkrát spočívala v jejím vysvětlování a zasvěcování do ní. Pomáhaly k tomu misálky a knihy k pobožnostem. Nechyběly ani v domě manželů Ratzingerových. „Naši rodiče nás od nejmladších let vedli k pronikání do liturgie: měli jsme modlitební knížku pro děti, takový misálek s obrázky, které ilustrovaly průběh liturgického dění. Díky tomu jsme je mohli dobře sledovat. Každý další krok do hloubi liturgie byl pro mě velkou událostí. Úžasné dobrodružství postupného vstupování do tajemného světa liturgie, která se odehrávala tady, na oltáři, před námi a pro nás. Stále zřetelněji jsem chápal, že se tu dotýkám skutečnosti, kterou nikdo nevymyslel, která nebyla dílem nějakého vládního nařízení ani jedné velké osobnosti. To tajemné předivo textů a činností po věky vyrůstalo z víry Církve,“ vzpomíná papež.

Za zmínku stojí, že ona okouzující liturgie, s níž se Joseph Ratzinger setkával ve svém dětství, se nebála velké křesťanské kultury, která z ní čerpala inspiraci. Při dnes poměrně častých koncertech vážné

hudby ve Vatikánu Benedikt XVI. nejednou přiznal, že s velkou hudební kulturou se setkal právě ve svém maloměstském kostele v Traunstein – a že tyto zážitky patří v jeho životě k nejvzletnějším.

Bud' vůle tvá

Fascinace liturgií a služba u oltáře byla tedy pro Josepha Ratzingera přirozenou cestou do semináře. Jeho povolání ovšem zrálo dále. Benedikt XVI. se s tím svěřil dnešním mladým lidem, v poselství k letošním Světovým dnům mládeže v Madridu: „Poměrně brzy jsem si uvědomil své povolání ke kněžství, které mi Pán určil. A přece později, po válce, když jsem se během studií v semináři a na univerzitě blížil k tomuto cíli, musel jsem své přesvědčení obnovit. Musel jsem si položit otázku: Je to skutečně cesta, kterou se mám vydat? Je právě toto Boží záměr se mnou? Budu skutečně schopen zůstat mu věrný, zcela oddaný Jemu a Jeho službě? To jsou rozhodnutí, která nepřicházejí sama od sebe. Stojí utrpení. A nemůže tomu být jinak. Potom ale přišla jistota: právě tak to má být! Ano, Ježíš mě volá a sám mi dá sílu. Budu-li ho poslouchat a vytrvale půjdu za Ním, stanu se skutečně sám sebou. Nejde o to, zda se splní mé touhy, ale co je Jeho vůle. Tím způsobem se život stává pravdivý.“

Temná léta nacismu

Povolání Josepha Ratzingera dozrávalo v temných letech nacismu. „Léta mého mládí byla zničena zlovolným režimem, který tvrdil, že má všechny odpovědi. Jeho vliv narůstal, pronikal do škol a občanských institucí, stejně jako do politiky, ba dokonce i do náboženství, dokud nebyl uznán v celé své šíři za nestvůrný, jakým skutečně byl,“ svěřil se před několika lety papež mladým Američanům.

Posléze v listu seminaristům připomíná jinou epizodu, naznačující, že už tehdy jako mladý klerik chápal svou budoucnost jako službu zraněné společnosti: „V prosinci roku 1944, když jsem byl odveden k vojenské službě, ptal se velitel roty každého z nás, jaké profesi se v budoucnu chce věnovat. Odpověděl jsem, že chci být katolickým knězem. Poručík mi řekl: Tak to si budete muset najít něco jiného. V novém Německu už nebude

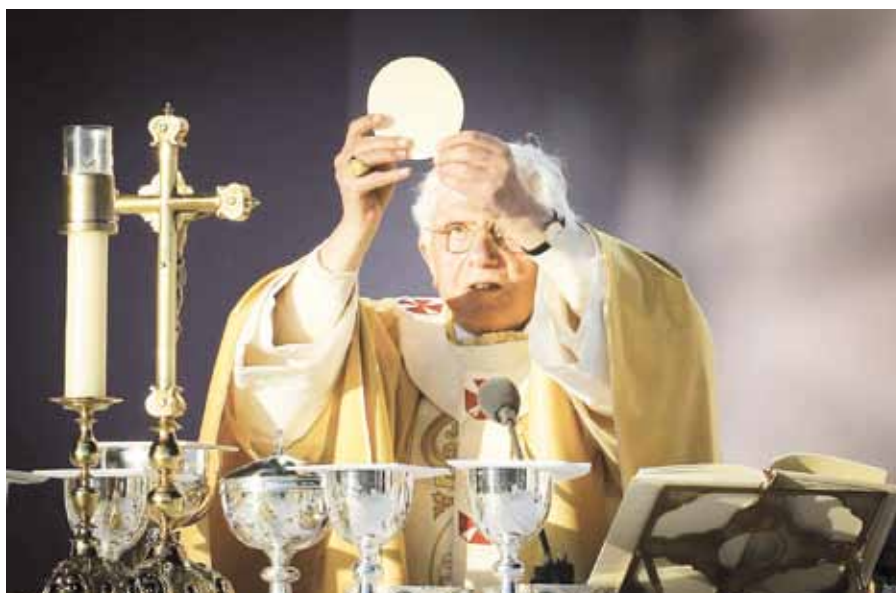

Foto: fatherrays.blogspot.com

Navzdory všem rozdílům jde v kněžském povolání stále o jednu a tutéž věc: jít za pravdou, oddat se její službě.

kněží zapotřebí. Dobře jsem věděl, že ono nové Německo je už u svého konce a že po nezměrné devastaci, kterou tohle šílenství přineslo celé zemi, bude kněží zapotřebí více než kdykoliv jindy.“

Seminární formace

U zdrojů kněžského povolání dnešního papeže stály také ideály a aspirace typické pro mladá. V poselství k madridskému setkání Benedikt XVI. vzpomíná: „Když hledím do minulosti, vybavuje se mi především to, že jsme se nechtěli spokojit s obyčejným životem střední třídy. Toužili jsme po větších, nových idejích. Chtěli jsme objevit jádro života, jeho nádheru a krásu. Do značné míry to byly postoje plynoucí z doby, v níž jsme žili. Během války a nacistické diktatury jsme byli v jistém smyslu zdeptáni strukturami vládnoucí moci. Chtěli jsme se z toho vymanit, abychom plně objevovali lidské možnosti.“

Na seminární léta vzpomíná Benedikt XVI. s velkou nostalgií. O půl století později svým vlastním bohoslovcům v Římě přiznal, že v semináři potkal mnoho skvělých profesorů, vstoupil

na cestu modlitby a naučil se řádu v práci. Tam se zrodily jeho velké intelektuální a duchovní fascinace Augustinem a Bonaventurou. Nacházel také čas na poznávání světové literatury.

Pastorace, nebo věda

Ke konci seminární formace se mladý Joseph Ratzinger ocitá před těžkým dilematem: věnovat se pastoraci, nebo se stát vědcem? Po ukončení předposledního ročníku dostal nabídku účastnit se konkurzu na doktorandské studium. K tomu bylo nutné připravit náročnou práci. Zároveň v semináři začínala poslední štače před svěcením, poslední rok formace věnovaný pastoraci. Mladému bohoslovcovi na tom velmi záleželo, na druhé straně touží pokračovat ve studiu. Bojí se, že oběma věcem nemůže dostát. Zanedbává pastorační přípravu, nakonec ale výzvu přijímá a vyhrává. Jak později přiznal, bylo to možné díky opoře, kterou našel v rodině. Starší bratr mu usnadňoval život v semináři, zastupoval jej v některých povinnostech, sestra redigovala a přepisovala na čisto jeho práce. „Knězem se sami nestanete,“ napsal později Benedikt XVI.

Kněžské svěcení

Kněžské svěcení obdržel spolu s bratrem 29. června 1951, na svátek svatých Petra a Pavla. P. Georg Ratzinger na ony události vzpomíná: „Byl to velmi radostný den. Panovalo velké rozrušení. Krásné počasí

navodilo dobrou náladu. Bylo nás víc než čtyřicet. Společně jsme se připravovali na svěcení. Všichni jsme byli spokojeni, protože jsme právě dosáhli cíle, na který jsme se po léta připravovali a po němž jsme velmi toužili. Nyní se to mělo stát. Vstoupili jsme do freisingské katedrály. Její velká zvonice už brzy ráno vzbudila celé město a vytvořila sváteční atmosféru.“

Když Benedikt XVI. přijel do této katedrály už jako papež v roce 2006, vrátil se ve vzpomínce k těmto událostem: „Když jsem ležel tady na podlaze a kolem mě se rozléhaly invokace Litanií ke všem svatým, cítil jsem se jakoby v objetí přímluvy všech světců, uvědomoval jsem si, že na této cestě nejsme sami, že s námi kráčí velký zástup svatých – i svatí žijící – věřící dneška a zítřka – pomáhají nám a provázejí nás. Pak přišla chvíle vkládání rukou a nakonec, když kard. Faulhaber zvolal: *Iam non dico vos servos, sed amicos* – Už vás nenazývám služebníky, ale přáteli, jsem zakusil, že kněžské svěcení mne připojuje do společenství Ježíšových přátel.“ O několik let dříve, ve své autobiografii, kard. Ratzinger připomněl v souvislosti se svým svěcením ještě jinou epizodu, totiž, že ve chvíli, kdy na něj arcibiskup Freisingu vkládal ruce,

vznesl se z hlavního oltáře malý ptáček a začal zpívat: „Byl to pro mě jakoby hlas shůry, který mi říkal: je dobře, že se to děje, jsi na správné cestě,“ napsal tehdejší prefekt Kongregace pro nauku víry.

Počátky kněžské služby

Pátráme-li po genezi šedesátileté kněžské služby Josepha Ratzingera, měli bychom připomenout ještě jeho první a jediné období práce ve farnosti. Hned po svěcení přišel na rok kaplanovat do jedné buržoazní mnichovské čtvrti. Ačkoli tenkrát ještě kněžská povolání nechyběla – jak jsme řekli, sám byl svěcen s více než čtyřiceti dalšími bohoslovci –, kaplan Ratzinger neměl méně práce než dnešní kněží v krizových oblastech Církve: v neděli míval nejméně dvě mše svaté s dvěma různými homiliemi, 16 hodin týdně vyučoval náboženství, každý den ráno zpovídal hodinu, v sobotu čtyři hodiny. Kromě toho měl na starosti celou pastorační mládež, každý týden několik pohřbů, příležitostně také křty a svatby. Zkrátka ne kněz, ale distributor svátostí – jak by řekli dnešní dekonstruktéři masové Církve. Mladý kaplan to všechno ale chápal jinak. Především díky místní-

mu faráři, který mu byl vzorem kněžské obětavosti. Sám zemřel o pár let později, když spěchal za umírajícím s viatickem.

Tak vypadaly počátky kněžství Josepha Ratzingera. Po roční zkušenosti s prací ve farnosti se dnešní papež plně angažoval ve službě teologa. Neznamená to, že by se mu obvyklé pastorační záležitosti staly cizí. Benedikt XVI. o nich ochotně vypráví při setkáních s kněžími. V odpovědích na jejich otázky pokorně přiznává: „vy máte větší zkušenosti“, „jak bych vás já měl poučovat“. Ale neuhýbá před odpovědí. Už tím ukazuje, že pastorační práce mu leží na srdci. Má ji dobře promyšlenou. Snaží se pomáhat svým bratřím kněžským tím, že se s nimi dělí o své teologické poznání a moudrost; přesvědčen, že kněžství, v každé své podobě, je v podstatě stále jedno a to samé: „Jít za pravdou a vstoupit do jejích služeb.“

Krzysztof Bronk
Radio Vaticana

Přeložila Johana Bronková
(Mezititulky redakce)

Krzysztof Bronk pracuje jako redaktor polské redakce Radia Vaticana.

TOMÁŠ AKVINSKÝ, ANDĚLSKÝ UČITEL

Ve službě nejvyšší pravdě

Co nám dnes může říci světec ze 13. století? A jak může tento velký teolog oslovit obyčejného člověka? Přinášíme vám první příspěvek z nové rubriky *Církev vítězná: čím nás oslovují svatí Církve*.

Životopisnými daty se zde zabývat nebudeme, postačí nám zasazení Tomášova života do 13. století, plného přeměn; vítězství, triumfů, ale i neúspěchů a odmítání Církve a jejího učení, s nimiž byl svatý Tomáš existenciálně spjat. Toto se-pětí se utvářelo u benediktinů na Monte Cassinu a hojně plody přinášelo v nově vzniklém žebavém Řádu bratří kazatelů, jež známe pod jménem jeho zakladatele svatého Dominika. Opustit šlechtickou rodinu a prestižní mnišské společenství pro žebavé kazatele nebylo pro Tomáše

ani jeho příbuzné lehké. Tomáš byl však pevný jak skála a dosáhl svého, resp. Božího. To, že byl na správném místě, které pro něj Bůh vyvolil, dokazuje celý jeho život i „rozkvetlá“ osobnost.

Pilíř věrouky Církve

Andělský učitel, jak je přezdíván, začal poctivým studiem profánních věd: jmenujme gramatiku, rétoriku, především pak Aristotela a uvědomme si, že jeho metafyzika byla pro křesťana něco neslýchaného. Svatý Tomáš na ní však postavil svou filozofii,

potažmo teologii, obě navýsost křesťanské. Akvinátova svoboda myšlení, zejména teologického myšlení, dala vzniknout ucelené nauce o Bohu a člověku, která byla jak důvodem polemik, tak pilířem věrouky Církve. A takovou dodnes zůstala.

Když řekneme o svatém Tomášovi, že pěstoval posvátnou vědu, není to zcela přesné. On se jí oddal. Současně tak odpovídal na svou přirozenou touhu poznávat; poznávat Boha (jeho prostá zvědavost je známa z dětské otázky „co je Bůh?“) a stát oběma nohama na zemi.

Pravda je poznatelná

Je vhodné zmínit, že studium, intelektuální práce vyžaduje kázeň, bdělost a životní řád. Důslednost objektivní metody. Odvrací člověka od něho samého a obrací jeho pozornost k předmětu, ke zkoumané realitě. Nejen přírodní vědy, ale rovněž teologie – ačkoli jsou její východiska vázána na Boží zjevení a počítá s vírou – zkoumá objektivní pravdu, a to nikoli ledajakou, ale pravdu nejvyšší. Ona stejně nám jako svatému Tomášovi zprostředkovává odpovědi na mnohé životní otázky, jen lidsky nezodpověditelné, a inspiruje mysl, aby si kladla otázky stále významnější. Kritická důslednost v uvažování a respektování neměnných principů, a to obojí ve spolupráci s milostí, je Tomášovým odkazem člověku všech dob. „Pohledte, pravda, včetně pravdy o Bohu, je lidským rozumem poznatelná, a každá věc je ve své podstatě bez vnitřního rozporu“, hlásá Tomášovo dílo. Není to snad kritériem při hledání dobra, správnosti rozhodování?

Tomáš inspirovaný

Akvinátova oddanost u věrnosti objektivní pravdě teprve začíná. Dar pravdy má svého původce: Pravdu samu, a tato Pravda je Bůh. Intelektuální úsilí je pouze jedním z projevů vztahu k Bohu, či lépe s Bohem, či ještě přesněji vstupu do vztahu trojjediného Boha. Na vysvětlenou si dovolueme odbočit k ranému dílu současného papeže Benedikta XVI. *Úvod do křesťanství*, kde autor parafrázuje filozofickou tezi, že Bůh je čirý akt, a praví, že Bůh je čirý vztah. Vztah tří božských Osob. Křesťan je pozván skrze Krista v Duchu Svatém do tohoto vztahu vstoupit a někteří z nás to dělají více vědomě. A jsme zpět u svatého Tomáše. Umění často lépe než slova vystihne nadpřirozenou skutečnost, a tak ho můžeme vidět zpodobněného s holubicí Ducha, která mu přilétá k uchu a „diktuje“ do pera.

Tomáš inspirující

Tomášovo hledačství Boha přinášelo nadlidské výsledky při psaní, vyučování, kázání. Dodnes jsou mnozí přitahováni jeho argumentací, intelektuálním životem. Jiní prostotou a tichou pokorou.

Stefano di Giovanni: Svatý Tomáš inspirovaný holubicí Ducha Svatého (1423). Foto: condor.wesleyan.edu

Dej mi, Pane, rozum, který by tě poznával, svědomitost, která by tě hledala, moudrost, která by tě nacházela, jednání, které by se ti líbilo, vytrvalost, která tě věrně očekává, a bezpečnou naději, že nakonec přijdu k tobě.
(svatý Tomáš Akvinský)

Opět jiní teologicky přesnou a vroucí zbožností. Jeden v touze srozumitelně vysvětlovat hledajícím nebo korektně přesvědčovat protivníky, další klanět se kříži či eucharistii, a tak oslavovat Boha. Všichni se mohou v rozjímání nebo slovy Zdravasů s Tomášem modlit růženec. Mlčenlivý světec, který toho v životě tolik formuloval, tolik vyslovil, však může být průvodcem i těch, kteří nemohou, neumějí, anebo snad nechtějí použít slova. Na svatého Mikuláše roku 1273 sloužil v kapli tohoto svého oblíbeného světce mši svatou. Při ní došlo k události, kterou historikové vysvětlují rozmanitými zdravotními důvody. Jisté je, že Tomáš zmlkl. Jen jeho spolubratr svědčil, že Tomáš prožil něco, proč vyznal, že vše, co napsal, se mu zdá být jako sláma... můžeme se jen domýšlet: proti tomu, co nebo Koho zažil.

Tomáš podle Chestertona

Na závěr necht' zazní dvě myšlenky z knihy Gilberta Keitha Chestertona:

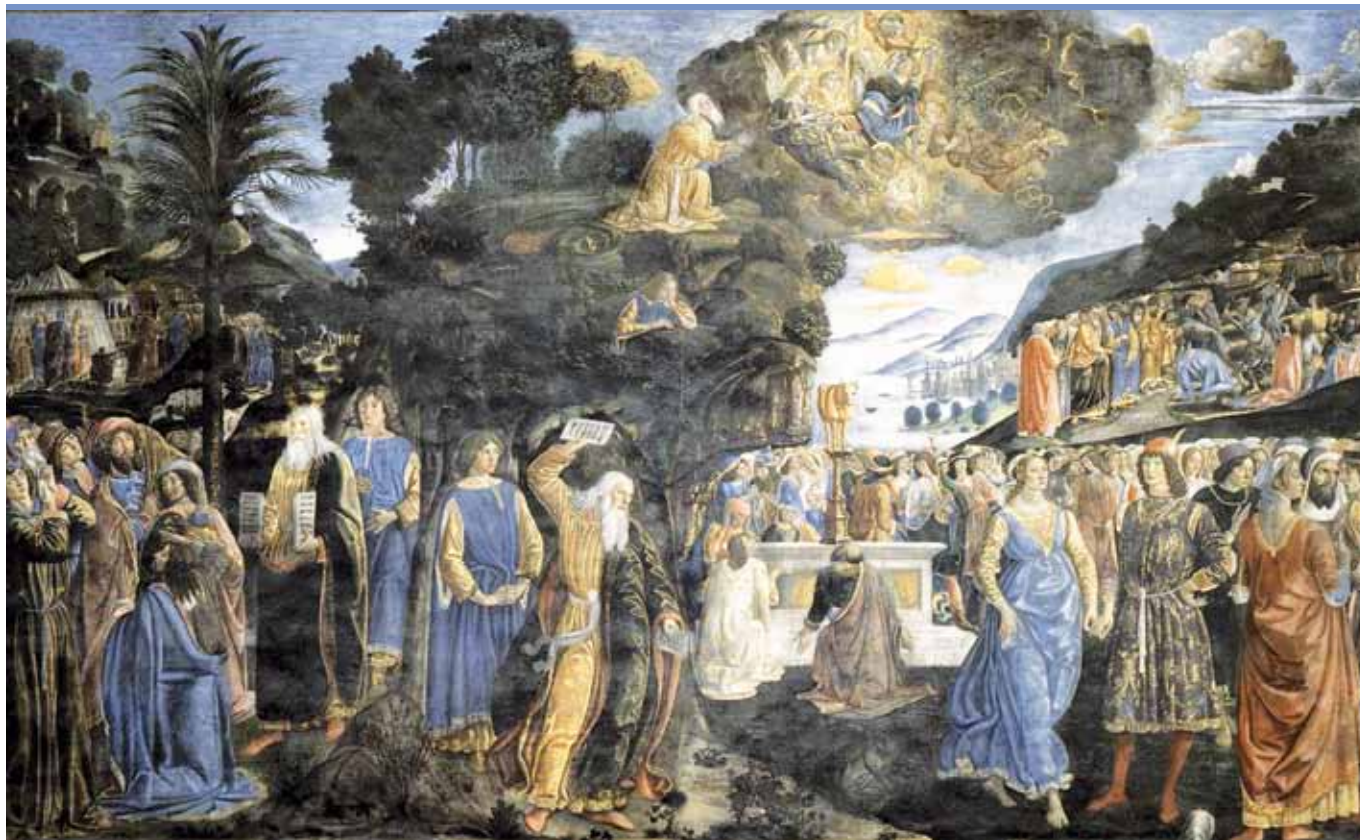
„Neobyčejnost věcí, jež je světlem veškeré poezie a všeho umění, souvisí reálně s jejich jinakostí, s tím, co je nazýváno jejich objektivitou. Subjektivní je nutně zevšednělé; právě to, co je objektivní, je neobyčejné imaginativním způsobem. Tak je velký kontempletik pravým opakem onoho falešného mystika, který zírá jen do své duše, uhýbá před světem a žije jen ve svém duchu. Podle svatého Tomáše jedná duch svobodně sám ze sebe, ale jeho svoboda záleží právě v tom, že si razí cestu k volnosti a světlu dne, k realitě a oblastem života.“

„Tomáš chtěl znovu dobýt to, co bylo v podstatě samým tělem Kristovým – posvěcené tělo Syna člověka, jež se stalo zázračným prostředníkem mezi nebem a zemí. A chtěl mít tělo se všemi smysly, protože byl přesvědčen, že je to křesťanské. Snad to bylo něco skromnějšího a všednějšího než platónský duch; a právě proto to bylo křesťanské. Chcete-li, svatý Tomáš si zvolil nižší cestu, když kráčel ve stopách Aristotelových. Totéž činil také Bůh, když pracoval v dílně Josefově.“

Terezie Eisnerová OP
(Mezititulky redakce)

Terezie Eisnerová OP
(Rozjímavé sestry
sv. Dominika)
překladatelka

Cosimo Rosselli: Mojžiš a desky Zákona (1481–1482). Foto: copiosa.org

RELATIVISMUS A PŘIROZENÝ ZÁKON

Jak odůvodnit absolutní mravní zákon

Dnešní vzdělanost je silně poznamenána relativismem, podle něhož žádný etický systém nemůže být nadřazen ostatním. Jak inteligentně a konzistentně čelit soudobé relativizaci životních hodnot?

I. Ideologický ping pong agnostiků

Části křesťanského myšlení (řekl bych tou lepší) rezonuje v poslední době neklid z intelektuální nadvlády relativismu, která ovšem trvá už celá desetiletí. Papež mluví o diktatuře relativismu; mnozí přitom apelativně poukazují na křesťanské kořeny Západu. V jednom z posledních čísel *Monitoru* zdůrazňuje T. Břicháček ve svém pěkném článku potřebu „... návratu ze slepých uliček postmoderního tápání směrem k osvědčeným vzorcům minulosti“. Ve srovnání s devadesátými lety, kdy nás splavní teologové školili v porozumění pro šance postmoderní plurality, je to jistě žádoucí posun. Přesto mám za to, že ani mantra „křesťanských kořenů“ nemá šanci. Ozývá se z ní nejen jistá bezradnost, ale především nepocho-

pení hloubky, s jakou je relativismus zakořeněn v soudobé vzdělanosti. Následné lamentace pak připomínají ideologické překřikování teistů s ateisty.

Náboženství zakládá existenciální od-cizení, je zbloudilým vědomím a souborem vět bez smyslu, říkají ateisté. Teisté kontruji na téže úrovni ideologického přetlačování: ateismus zakládá tragickou existenci, pramení v psycho-poruchách a mravních deviacích. Obě strany hodnotí vztah člověka k Bohu opačně, podle vybraných dojmů či fenoménů a se značným rétorickým nasazením; ovšem na základě opačných, nerefektovaných předpokladů: Bůh není – Bůh je. Vnější pozorovatel by jim zřejmě doporučil, aby se nejprve bavili o těchto předpokladech. Řekl by: „vsadte spíše na logickou vyna-

lézavost v hledání premis než na rétorické exhibování“. S tím by ale nejspíš nepochodil. Partneři neplodného dialogu by se tu vzácně shodli na agnostickém „meta-postoji“: v otázce Boží existence přece nemůžeme nic dokazovat.

Agnostické přesvědčení, podle něhož nemá smysl klást neempirické otázky, je už nejméně dvě století pevně zabudované do filosofického myšlení, které směřodárně určuje hlavní proudy západní kultury. Agnosticismus se v moderní vzdělanosti etabloval a je také **jedním ze tří hlavních zdrojů** dnes dominantního relativismu. Když např. teolog Halík v jedné ze svých knih ujišťuje, že Kant (vrchní patron agnosticismu) skoncoval s klasickou metafyzikou, odsuzuje se nejen v problému Boží existence, ale také v otázkách

posmrtného života, životního smyslu či obecné mravnosti k fideistickému „řešení“. Pak už je ale těžké si představit, že by mohl inteligentně, konzistentně čelit soudobé relativizaci životních hodnot.

Ideologické dilema tedy zní: diktatura relativismu nebo diktatura přirozeného mravního zákona? Na první pohled se zdá, že by to měla být v rámci agnostického myšlení remíza. Ve skutečnosti je ale podle agnostiků tradiční etický univerzalizmus přirozeného zákona mimo-racionální pozicí, pro kterou není možné legitimně uplatňovat racionální nárok na platnost. Skóre se tak otáčí ve prospěch relativismu. Protože prý není filosoficky možné, abychom racionálně vyřešili neempirický problém obecné mravnosti, musíme připustit, že žádný etický systém nemůže být nadřazen ostatním, nemůže být absolutní. Etické názory a postoje jsou vždy jen relativní, platí jen v rámci určité doby, kultury, soustavy.

Tento relativistický důsledek agnosticismu se v etickém myšlení prosazoval postupně. Dnes už ale z jeho logiky dokážou postmodernisté čerpat přesvědčivost pro svůj kánon bezmezné plurality a nesouměřitelnosti pravd, norem, hodnot a postojů. Nakolik tedy ve svém intelektuálním životě konformisticky sdílíme agnostické paradigma moderní potažmo postmoderní filosofie, natolik hrajeme v etickém myšlení do karet relativismu. Můžeme tuto spojitost krátce ilustrovat na příkladě významného soudobého etika Ernsta Tugendhata.

2. Agnosticismus v etickém myšlení

Tugendhat prošel ve svém filosofickém vývoji hlavními směry filosofie dvacátého století: od fenomenologie k analytické filosofii. To ho také utvrdilo v protimetafyzickém přesvědčení. S touto agnostickou výbavou se rozhodl vypracovat takové racionální odůvodnění mravnosti, které by bylo na úrovni doby. Dílo se mu podle vlastního názoru náramně povedlo: předložil prý nejplausibilnější odůvodnění mravnosti, jaké kdy svět spatřil. Zvědavý čtenář je tedy plný očekávání, zvláště když zjistí, že to Tugendhat myslí s mravností vážně. V podstatě

se totiž ztotožňuje s vysokým pojetím Kantovy nerelativistické mravnosti, které je (ve zkratce řečeno) etikou zlatého pravidla čili respektu k právům libovolného druhého člověka.

První pochybnost samostatného čtenáře přepadne, když zjistí, jak se Tugendhat vyrovnává s tradiční koncepcí přirozeného zákona. Tato koncepce vychází z pojmu lidské přirozenosti, která je konstantou lidské reality. Mravní zákon je v ní chápán jako součást přirozenosti, která je pro každého člověka nutná (definuje ho), a tudíž i neměnná. Mravní zákon z ní čerpá svou absolutnost: je obsahově nutný, neměnný a obecně/meta-dějinně platný.

Halasný relativismus není možné přehlušit či zpochybnit prostými poukazy na křesťanské kořeny Západu. Je totiž bezpečně zakotven v takřka všeobecně sdílených principech filosofického vývoje novověku.

Agnostik Tugendhat tento tradiční koncept vehementně popírá jako metafyzickou fikci. Čtenářova zvědavost tím ovšem vzrůstá. Vzniká totiž napínavá otázka, jak chce Tugendhat odůvodnit kantovské pojetí mravnosti bez pojmu přirozenosti. Je totiž známo, že Kant svou absolutní etiku povinnosti rozpracoval také bez zřetele k lidské přirozenosti – (a proto?) jen fragmentárně a veskrze dogmaticky. Tugendhat je přitom důslednějším agnostikem než sám jeho zakladatel: hodnotí Kantovo absolutní „muset“ jako teologické reziduum. Jaké plausibilní řešení tedy předkládá?

Výsledek je tristní. Když prý není žádné absolutní „muset“, zbývá „chci“. Člověk si svobodně volí, jestli se chce vůbec stát členem mravního světa, jestli chce pro sebe přijmout nějaké závazné mravní normy, nebo ne. A tato základní volba podle Tugendhata vůbec nepodlé-

há mravnímu hodnocení (není mravně špatná); vymyká se mu. Kdo takto např. zvolí programově egoistickou existenci, nemůže být teoreticky přesvědčován nějakým obecně platným odůvodněním neegoistické etiky. Tugendhat si pochvaluje, že se v jeho řešení plně respektuje autonomie svobody. V rétorickém zakončení pak udivuje tuctovou žurnalistikou: bylo by prý infantilní, kdybychom chtěli, aby byla morálka absolutního „muset“ mou součástí jako srdce nebo páteř; naprostá autonomie svobody je prý požadavkem dospělého lidství.

Tímto řešením tedy Tugendhat definitivně rehabilituje egoismus, který je ovšem ostrým protikladem vzývané kantovské morálky. Mravní řád je v něm nadsazenou elementární libovůlí totálně zrelativizován. Důvod selhání? Příliš snadné, příliš okázalé popření metafyziky lidské přirozenosti. Tugendhatovi přitom (jako ostatně nepřehledně řadě moderních filosofů) bohužel nikdo neprozradil, že agnostická likvidace metafyziky je sama navýsost metafyzickým podnikem. To jsou ovšem miliardové dluhy novověké filosofie v teorii poznání, které fenomenologové i analytici filosofové ještě úspěšně navýšili.

3. Další teoretické zdroje etického relativismu

Tyto dluhy jsou patrné i v druhém zdroji soudobého relativismu. Jestliže jsme dnes konsenzuálně přesvědčeni, že základy poznání nelze dokázat, že rozum se sám neodůvodní, pak relativista víc nepotřebuje. Pouhá víra, s níž přijímáme veškerá kritéria, nemůže racionálně vyloučit (falzifikovat) jiné víry. Všechna naše východiska, všechny principy jsou relativní; platí jen v rámci naší víry. Nakolik tedy sdílíme hlubinně skeptické paradigma, natolik jsme i v etickém myšlení tlačeni „ke skromnosti“. Pak už postmodernistům snadno uvěříme, že povyšování vlastních řešení na jednoznačně platná prozrazuje vedle domýšlivosti i mocenské ambice. Takové pyšné postoje prý dnes patří na okraj diskurzu i společnosti; jsou vnímány jako extrémistické.

Vidíme tedy, že by bylo dost povrchní, kdybychom chtěli vysvětlovat soudobý boom etického relativismu pouhou

„mravní zkažeností“ moderního člověka. Postmoderní relativismus má **ještě jeden široce akceptovaný zdroj: historismus**. Realita je prý od základu dějinná, nic statického nesnese. Proto neexistuje žádné obecné měřítko, které by v lidském jednání všech dob rozlišovalo dobré skutky od zlých. Máme k dispozici jen partikulární, jen lidsky vymyšlené/stanovené normy různých kultur a společností, které jsou navzájem nesouměřitelné. Žádná klenba je nepřemostuje, žádný soubor norem prý není přirozenější, lidštitější než jiné. Tato herakleitovská fascinace tekoucí realitou se pochopitelně nevyhnula ani teologům. Např. T. Halík (poučen Kantem, Hegelem, Heideggerem, K. Rahnerem a Patočkou) vytýká konceptu přirozenosti a na něm založeném obecném zákonu dobrého života, že je ahistorický (*Salve*, 4/05); proto o něm pochybuje.

Na téže linii v intencích historismu vykládá teolog C. V. Pospíšil dokument Mezinárodní teologické komise, v němž se hledají možnosti rehabilitace obecné etiky přirozeného zákona (*Communio*, 2/10). Akceptuje sice spojitost obecného zákona s obecně lidskou přirozeností. Ale chytře využívá fakt, že je přirozenost principem veškeré životní dynamiky, k tomu, aby nakonec výkladově zdynamizoval samotnou lidskou přirozenost. Akcidentální měnlivost lidského jedince tak podsunul jeho obecné přirozenosti. Jenže tato přirozenost tvoří jako soubor nutných určení člověka jeho specifickou identitu, a proto se nemůže měnit. Podobně se nemůže měnit adekvátní definice člověka, která tuto přirozenost vyjadřuje.

Po této vynalézavé úpravě už ale může Pospíšil mluvit o „...deideologizaci pojmu přirozeného zákona jako něčeho statického a jednou pro vždy daného“. Popírá tak obsahovou stálost, neměnnost, a tím i obecnou platnost mravního zákona. Vlk tradiční morálky se tedy nažral a koza moderního paradigmatického historismu zůstala celá. Nad touto mazaností pokrokových teologů se mi pravidelně vybavuje citát z rozhovoru kardinála Ratzingera s V. Messoriem. Budoucí papež v něm říká: „Vždycky obdivuji dovednost teologů, kterým se daří

hájit pravý opak toho, co stojí napsáno v jasně formulovaných dokumentech učitelského úřadu, a šikovnou dialektikou to prezentovat jako ‚pravý‘ smysl dotyčného dokumentu.“

4. Jiný kontext, jiné myšlení

Tento skromný vzorek intelektuálního stavu soudobého myšlení, které samozřejmě nezůstává za branami křesťanského „ghetta“, měl tedy naznačit, že halasný relativismus není možné přehloušit či zpochybnit prostými poukazy na křesťanské kořeny Západu. Je totiž

Jsme-li přesvědčeni, že základy poznání nelze dokázat, že rozum se sám neodůvodní, pak relativista víc nepotřebuje. Pouhá víra, s níž přijímáme veškerá kritéria, nemůže racionálně vyloučit jiné víry.

Benozzo Gozzoli: Triumf sv. Tomáše Akv., detail (1471)
Foto: www.abcgallery.com

bezpečně zakotven v takřka všeobecně sdílených principech filosofického vývoje novověku. Pokud chce tedy někdo inteligentně čelit vládnoucímu relativismu, musí začít vážně přemýšlet o filosofických alternativách vůči vzdělanostně etablované a univerzitně petrifikované filosofii novověku. Jiná strategie nemá šanci. Co jsou platné občasně výzvy k hlubšímu vzdělání, když to oficiální vede v humanitních oborech a hlavně ve filosofii neomylně do labyrintu re-

lativismu? Konce případných studentů jsou pak horší než začátky. Přemnožení polovzdělců a diktát filosoficky negramotných expertů také nejsou společensky vzato žádnou výhodou.

Proč to tajit? Filosofickou alternativu u nás nabízí Academia Bohemica. V jejích kurzech a v internetovém studiu předkládáme mimo jiné i kritické založení nerelativistické etiky. Pojem mravního zákona je srozumitelný v rámci výkladu neměnné lidské přirozenosti. Ta je sice v soudobém myšlení skandálním pojmem, ale navzdory převládajícímu mínění trváme na tom, že je možné ji právě v konfrontaci s tímto míněním spolehlivě odůvodnit.

Závěrem v nezbytné zkratce naznačím, jak je možné odůvodnit absolutní, tj. obsahově nutný, neměnný a obecně platný mravní zákon. Představa takového zákona je sice pro relativisty děsivá, ale lidsky nedisponovatelný zákon dobrého života můžeme najít na linii přirozené, specificky lidské finality. Tato finalita je totiž dána přirozeným zaměřením svobodné vůle k sobě vlastnímu předmětu, který představuje adekvátní zdokonalení každého člověka. Přitom tu nejde o pouhé naplnění jedné potřeby v řadě jiných potřeb. Adekvátní zdokonalení odpovídá člověku jako takovému, člověku uváženému v jeho celkové struktuře a hierarchii potřeb. Je to odpovídající zdokonalení v řádu lidství a nepředstavuje nic menšího než mravní zralost jedince – subjektu svobodné vůle. Protože má tedy člověk svobodnou vůli, je přirozeně určen k svobodné realizaci dobrého charakteru – k mravní osobnosti. A přirozený zákon právě vyjadřuje různé cesty k tomuto cíli pozemské existence. Ukazuje, jak má člověk v různých situacích jednat, aby nešel proti smyslu vlastního životního určení.

Protože je vůle nutnou schopností (aktivní potenci) člověka, a protože je svou povahou (čili nutně) zaměřena k jeho adekvátnímu dobru, promítá se tato bytostná nutnost přirozeného určení člověka i do obsahů mravního zákona. Rozdíl mezi dobrým a zlým jednáním proto nemůže být jiný, než je. Nezávisí na různých míněních, ani na různých socio-kulturních, dějinných podmínkách;

není jimi relativizován. Platí obecně, protože se opírá o nutnost, s níž mravní zákon vyjadřuje směr finální dokonalosti každé lidské osoby.

Kromě těchto formálních vlastností (nutnosti, neměnnosti, obecnosti) přirozeného zákona, jimiž je dána jeho absolutnost, je v přirozenosti zakódován i jeho obsah. Ten je nejvíc patrný ve čtyřech základních ctnostech (rozumnosti, spravedlnosti, statečnosti a sebeovládání). Požadavek spravedlivého zacházení se všemi lidmi např. vyplývá z toho, že přirozený životní potenciál zavazuje lidského jedince k adekvátnímu rozvoji života v podmínkách spolubytí, v němž je člověk odkázán na pomoc druhých. Rozvoj osobního života pak implikuje potřebu elementární solidarity a harmonického soužití. V tom je obsažena povinnost respektovat přirozená práva druhých. Proto je egoistické sebeupřednostňování

protipřirozené, a tudíž i mravně nepřijatelné. Z postavení rozumu a vůle v celku osobního života je pak možné vyvozovat normy přirozeného zákona, které vedou k realizaci dalších ctností – komponent dobrého charakteru. Tyto dedukce jsou zároveň různými způsoby falzifikace egoistické etiky.

Takovému porozumění řádu lidského života ovšem vystavěla filosofie novověku mohutné bariéry. Znemožňuje tak pochopení toho, co je a není v lidském životě přirozené. Ztráta pojmu lidské přirozenosti se mimo jiné projevuje i v neurotickém odporu různých mainstreamových ideologů a aktivistů k rozlišování normálního a nenormálního v lidském chování, hodnocení i nazírání. V takovém vyprázdněném prostoru se pak snadno ujímá materialisticky fundovaný hédonismus bezbolestné etiky demokratických časů; sebeuspokojo-

vání všeho druhu se tu zdá být životním optimem.

Jestliže je tedy někdo zneklidněn postmoderním relativismem, jestliže je krom toho i znechucen soudobými pokusy materialistů o etickou rehabilitaci egoismu, měl by vědět, že na půdě novověké filosofie důvody pro jejich inteligentní odmítnutí nenajde. Jako je v praktické rovině rozumnějším lidem čím dál jasnější, že je nutné odmítnout bláznivé (byť líbivě balené) ideologické experimenty stárnoucích bruselských neomarxistů šedesátých let, tak by měla vycházet najevo i teoretická nezbytnost rozchodu s noetickými a onto-antropologickými principy novověké filosofie.

Jiří Fuchs

*Jiří Fuchs, filosof,
lektor Academia
Bohemica*

DVACET LET POTÉ

Co psaly noviny před dvaceti lety?

Na prvním celostátním sympoziu nazvaném *Liturgie a umění* se v sobotu na Cyrilometodějské bohosloveské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci setkali teologové s výtvarníky, architekty, uměleckými řemeslníky a uměnovědci. Příští ročníky by měly být věnovány vztahu liturgie k hudbě a dal-

Vzniká opět církevní umění

ším konkrétním oborům umění. Předseda pořádací umělecké komise při pastorační radě olomouckého arcibiskupství T. Černoušek zdůraznil, že většinu architektů, kteří projektovali dlouhá desetiletí třeba sídliště, chybí při návrzích nových kostelů liturgický pohled. Světící olomoucký biskup Josef Hrdlička na sympoziu mj. uvedl, že „pokaždé, když se objevilo velké umění, bylo to v úzké souvislosti s duchovním stavem doby“. A naopak byla doba, kdy vznikaly jen jakési pseudostyly a neostyly, do chrámů vpadl kých ve formě voskových květin a sádrových sošek. Podle biskupa Hrdličky nyní již opět vzniká autentické církevní umění. Není to však ještě zcela jednoznačný trend.

(čtk)

Lidová demokracie z 15. 7. 1991

Čeština pláče

Mám dojem, že časem budu muset číst denní tisk a časopisy nejen se slovníkem cizích slov, ale i se slovníky snad všech světových jazyků. Může to dopadnout i tak, že se na stránkách našich novin začnou objevovat arabské nebo čínské či japonské výrazy a slova v originále. Nemyslím si, že bych znal málo cizích slov obecně používaných, ale háček je v něčem docela jiném. Každý píše tato slova jinak. Například místo českého výrazu – tisková konference – je nám nyní předkládáno hned několik možností. Od anglického briefing přes prapodivně nepřeložitelné mezistupně až k senzuačnímu vynálezu brífink. Následují různé verze butiků, boutigů, butiů atd. Šokující byl můj nálezný v jistých oblastních novinách. Autor článku se s tím opravdu nepáral. Při čtení výrazů jako lízink, knouhou, Tošiba a Šarp mě doslova vstávaly vlasy hrůzou. Objevilo se mnoho nových výrazů a máme občas problém si je vůbec přeložit. Objektivně musím přiznat, že mnohé jsou výstižnější v původním jazyku než v českém překladu. Ale zrůdnosti, které jsou nám předkládány v našem tisku, nemají nic společného s žádným světovým jazykem a naše milá čeština může jen zaplakat.

(jjk)

Lidová demokracie z 19. 7. 1991

KUDY CESTA NEVEDE

Kam „vstrčit“ starost o zdraví Evropy a její existenci?

Článek Tomáše Břicháčka *Budoucnost Evropy. Návrat k osvědčenému, nebo zánik se setkal s velkým ohlasem čtenářů, souhlasným i nesouhlasným. Zde vám nabízíme jednu z kritických reakcí.*

RC Monitor 12/2011 z 12. 6. přinesl rozsáhlý článek od JUDr. PhDr. Tomáše Břicháčka, převzatý z revue *Politika*. Zabírá v časopisu tři a půl(!) strany textu, a to nasvědčuje, že ho redakce považuje za významný.

Domnívám se v protikladu k tomu, že jde o článek, na kterém se dá ukázat řada typických postupů, které jsou beznadějně uzavřené a vadné, protože se míjejí s povahou světa a vycházejí z neporozumění tomu, co je to „budoucí“. Že nás tedy spíše svádějí a (p)odvádějí, než vedou. Článek se zdá být argumentačně využitelný pro poukaz na to, že bychom se měli „vrátit“ k osvědčeným formám, či spíše „osvědčeným vzorcům minulosti“. Ale to se mi jeví jako neprozíravé – ne každá argumentace, která vypadá jako „použitelná“ k podpoření něčeho bohu-libého, je správná.

Jak by měla vypadat „zdravá“ Evropa?

Autor používá obraz Evropy jako osoby, která trpí řadou neduhů, takřkajíc je „na smrt nemocná“, a je na nás, jestli se rozhodneme podstoupit nutnou změnu životosprávy a léčbu. Od takovéhle představy je jen krok k tomu takovou změnu pacientovi naordinovat a vnutit. Toho se dost bojím. Připustme tento obraz, pak ale je třeba ukázat jinou reálnou variantu, že by se tato „nemocná“ Evropa například vydala na pouť do Lurd. Dovedu si představit, co obnáší uzdravení: že se věci vrátí do stavu, ve kterém mají být. A to ví nejlépe Bůh, který záznaky na mariánskou přímlovu „dělá“. Ale co je zdraví Evropy ve slovníku autora? Objasní nám to? Vůbec ne. Pokud někdo mluví o nemoci Evropy, měl by o tom načrtnout alespoň základní představu – pokud není přesvědčen, že se čtenáři sdílí rámcové obrysy takové představy. A mám dojem,

Nový Jeruzalém (manuskript, Londýn, 1255)
Foto: fatherwoolley.com

U mnoha křesťanských intelektuálů mi chybí dostatečné sebevědomí, radostná důvěra, odstup od vyčpělých modernistických intelektuálních schémat. Co jiného než důvěra v Boha jako pána dějin by mělo být pro křesťany typické?

že tak tomu v tomto případě není. Rozhodně to přeci není bezhodnotová, zato však „trvale udržitelná Evropa“, alespoň doufám, že v rámci RCM ne.

Základní charakteristikou všech podobných úvah je, že právě nejsou schopny popsat, jak by taková „zdravá“ Evropa měla vypadat, aby přitom zůstala místem pro reálný život, aby to nebyly tyranizující Utopie, ve kterých je stát nadřazen jednotlivci. To, s čím si podobné „analýzy“ neví rady, je sama dynamická povaha toho, „v čem“ a čím žijeme. Vůbec

přeci nejde o to, aby byl „nastolen“ nějaký vyvážený stav – z Evangelii víme, že vše okolo nás je „jen“ dočasné a poznamenané nesmiřitelným svárem mezi dobrem a zlem. Dobro ve světě nemůže být poraženo, protože Církev má příslib, že ji mocnosti pekelné nepřemohou – a na druhé straně nemůže vyhrát, protože jeho výhra nad zlem je věcí konce dějin, konce světa tak, jak mu rozumíme, a tedy i konce Evropy. Ten ale nezávisí na nás, my jen máme být bdělí, až Pán přijde.

Poslání křesťana

Jistě máme povinnost se starat o svoje věci péčí řádného hospodáře, máme se radovat z toho, že stvoření je dobré a krásné, a máme odpírat zlému a máme chválit Boha a v tom být jednotni s Církví. Snad ještě něco? Kam zde „vstrčit“ starost o zdraví Evropy a její existenci? To není zbytečná otázka. Samozřejmě mě zajímá všechno, co se děje v tomto světě, neutíkám z něj, ale chci umět každou jednotlivinu podřadit pod tyto základní úkoly, které (jak cítím) jako křesťan mám. A pak se ještě ptám, jaké jsou moje specifické povinnosti, jaké mám poslání, spolu s Benediktem XVI. totiž předpokládám, že každý z nás má takové individuální poslání.

Zásadní chybou citovaného článku podle mne je, že nedostatečně a nebo vůbec reflektuje obecný rámec „péče o svět“ a jeho osobní rovinu. Jde o typický moderní sebeklam, předmětem zájmu je tu „společnost“. To je abstraktní pojem zavedený relativně nedávno, představuje cosi fungujícího, statisticky uchopitelného. Společnost je chápána jako mechanismus, který „běží sám“, samospádem vývoje. Je to možná svůdná, pohodlná a zavedená představa, leč zcela nepodložená, matoucí a je v rozporu s tím, co Církev věří a učí.

„Avšak ne jak já chci, ale jak Ty chceš“

Budoucnost je přeci to, co nás vždy a stále dokola překvapuje, nikdy ji nemáme pod kontrolou. Člověk se má snažit porozumět s druhými o tom, co je dobré a správné, stanovovat si společné cíle a snažit se jich dosáhnout. Ale vždy by měl kromě toho vědět, že se při modlitbě za zdar díla vždy sluší skončit slovy „avšak ne jak já chci, ale jak Ty chceš“ (Mt 26,39).

Sociologické, ekonomické, ekologické a kdoví jaké ještě úvahy o tom, jak je to se společností, zaplňují internet, podobných článků, jako je ten Břicháčkův, lze najít tucty. Přestaňme se jimi zabývat. Jistě, je třeba se mimo jiné zabývat Evropou a její budoucností. Ale ještě významnější je vědět, že zklameme-li, Bůh si místo nás jiné nositele své zvěsti najde způsobem, který si nedovedeme představit. Jeho vlastními slovy „oživí kameny“, když žijí nedělají to, co dělat mají a dělají to, co dělat nemají.

Důvěra v Boha jako pána dějin

Vůbec mi u mnoha křesťanských intelektuálů chybí dostatečné sebevědomí, radostná důvěra, odstup od vyčpělých modernistických intelektuálních schémat. Co jiného než důvěra v Boha jako pána dějin by mělo být pro křesťany typické? Vůbec přeci nejde o změnu „životního stylu“ a obnovu „osvědčených vzorců minulosti“. Copak jde o to, jaký „životní styl si zvolím v nabídce životních stylů? Copak jde o výběr „vzorců jednání“? Podle jakých kritérií by se takový výběr měl provádět? A kdo nám vybere ty „osvědčené“ vzorce a kdo je bude kontrolovat? Proč autor namísto toho nemluví o hodnotách, správnosti jednání atd.? Jde přeci o to, svědčit a obstát – a samozřejmě nesnímat ze sebe odpovědnost za myšlení, které je vnitřně jednotné a neupadá do začarovaných kruhů marného hledání stabilního, „fungujícího“ (utopického) modelu světa. Takového modelu, který by se dal v malém otestovat, a pak „zavést“,

kontrolovat, ve kterém bychom se mohli v klidu zabydlet a tak trochu přitom doufat, že Pán znovu přijde co možná nejpozději.

Josef Štoger
(Mezilitulky redakce)

Josef Štoger je vydavatelem
Revue Trivium
(www.revuetrivium.cz)

Jde přeci o to, svědčit a obstát – a nesnímat ze sebe odpovědnost za myšlení, které je vnitřně jednotné a neupadá do začarovaných kruhů marného hledání utopického modelu světa.

„NESTYDÍM SE VYDÁVAT SVĚDECTVÍ, NEBOŽ VÍM, KOMU JSEM UVĚŘIL!“ (2 Tim 1, 12)

aneb velká čtenářská soutěž

1. Jaký je správný postoj držení rukou při liturgii? Co tento postoj pak vyjadřuje?

2. Jaká předsevzetí, jakou inspiraci si má křesťan vzít či má hledat v tajemství Ježíšova skrytého života? Popište max. 10 větami.

Děkujeme všem čtenářům, kteří se zapojují do naší soutěže! Odpověď na otázku ve třináctém čísle RC Monitoru měla znít:

Máme se odevzdat do vůle Boží, protože Bůh při všem zamýšlí jen naše dobro. Cesta utrpení vede ke spáse. – Sám Bůh ti praví: „Zapomene snad žena na své nemluvně? Nemá snad soucit s vlastním dítětem? I kdyby však ony zapoměly přece, já nikdy nezapomenu na tebe!“ (Iz 49, 15) Je moudré mít vždy velkou důvěru v Boží prozřetelnost a je nerozumné a hříšné promlouvat proti Božímu řízení. I tehdy tě Bůh miluje, když na tebe dopustí utrpení, nemoc, bolest. Když v něho opravdu věříš, doufáš a jej miluješ, všechno ti nakonec obrátí k dobrému. – Co sešle Bůh, nes tich a rád, a ptej se, co chce od tebe. Bůh tě nemíní sužovat, on křížem vodí do nebe. (*Katechismus katolického náboženství*, kard. František Tomášek, vyd. 1955)

Pravidla soutěže

1. Katechetická soutěž je vyhlášena od čísla 1/2011 do čísla 19/2011 RC Monitoru, tj. do data vydání 9. 10. 2011. Oznámení výsledků soutěže proběhne v čísle 24/2011, a sice k datu vydání tohoto čísla, kterým je 18. 12. 2011. 2. Čtenář musí své odpovědi do redakce doručit do lhůty 14 kalendářních dnů od data vydání, v němž byly uveřejněny. Rozhodující je datum přijetí e-mailu na adrese redakce@claritatis.cz nebo podací razítko pošty na obálce. 3. Délka, rozsah i forma odpovědí jsou ponechány na libovůli čtenáře. 4. Čtenář, který chce získat hlavní výhru, musí správně odpovědět na všechny otázky po celou dobu trvání soutěže. 5. Druhá až šestá výhra není podmíněna správným zodpovězením všech otázek ze všech uvedených čísel RCM. Platí však pravidlo, že čím větší bude účast čtenáře v soutěži v podobě doručených odpovědí, tím vzroste pravděpodobnost výhry. 6. Správné odpovědi na otázky budou zveřejněny vždy v čísle RCM, které bude druhé v pořadí za číslem, v němž vyšly otázky.

Výhry v soutěži

1. **cena:** třídní pobyt v klášteře dominikánů (v Praze nebo v rámci ČR dle bydliště výherce) s individuálním zajímavým programem (pro jednotlivce nebo rodinu dle dispozic výherce) – výhra zahrnuje ubytování v hostovské části kláštera, stravování, možnost účasti na společných modlitbách, doprovázení dominikánského kněze, prohlídku kláštera atd.

2. – 6. **cena:** věcné výhry

DŮSLEDKY KRUTÉ ČÍNSKÉ POLITIKY JEDNOHO DÍTĚTE

Profesor Jang Č'-ču. Foto: <http://img314.ph.126.net>

Před více než třiceti lety představila čínská vláda politiku jednoho dítěte. Politici slibovali, že se jedná pouze o dočasné opatření kvůli velkým problémům s nezaměstnaností a nedostatkem potravin. Komunisté věděli, že se nesetkají s velkým pochopením, proto za viníka označili přelidnění. Ve skutečnosti to byl výsledek Maovy kulturní revoluce a jiných nešťastných sociálních experimentů.

„Dočasné opatření“

Snížení čínské populace mělo ušetřit rodinám peníze, zlepšit bydlení, školy a dopravu a tím umožnit tehdejší dětem lepší šanci v životě. Dnes vláda argumentuje, že snížení populace sehrálo velkou roli v ekonomickém růstu země. Ve vládních kruzích se samozřejmě jedná o neoddiskutovatelný článek víry, protože více než milion úředníků může děkovat

za svou práci programu na kontrolu populace. Toto „dočasné opatření“ má podle Národní komise pro plánování rodičovství zůstat v platnosti až do roku 2015.

Pokuta za narození dítěte

Výmluvný je příběh univerzitního profesora Janga Č'-čua, kterému se narodilo druhé dítě. Brzy po narození dítěte ho univerzita vyhodila a komise pro plánování rodičovství mu udělila neuvěřitelnou pokutu 240 tisíc jüanů (655 tisíc Kč). Pan Č'-ču se vydal do centra Pekingu a protestoval tam s cedulí s tímto textem:

Jmenuji se Jang Č'-ču a původně jsem byl odborným asistentem politických věd na Čínské mládežnické univerzitě v Pekingu. Moje žena ve 38 letech nečekaně otěhotněla a neměli jsme to srdce jít na potrat. 21. prosince 2009 se nám narodila naše druhá dcera. V dubnu 2010 jsem

byl z univerzity propuštěn. Můj měsíční plat by měl být 960 jüanů (2 625 Kč), ale nyní dostávám jen 368 jüanů (tisíc Kč). Navíc mám čaj-tienské okresní komisi pro plánování rodičovství zaplatit „sociální poplatek za výchovu“ ve výši 240 tisíc jüanů (655 tisíc Kč). Nemám tolik peněz. Mohu to zaplatit pouze, pokud prodám sám sebe. Protože se pak ale nebudu schopen postarat o své děti, moje cena je 640 tisíc jüanů. Až si mne někdo koupí, stanu se jeho otrokem a budu mu sloužit, dokud nezemřu. Odmítám dary, protože se nechci stát parazitem kvůli svému dítěti.

Sociální poplatek za výchovu je obrovsky nadhodnocená cena za vzdělání a lékařskou péči o dítě. Má to být odškodné místním úřadům, ale ve skutečnosti je to pokuta za to, že člověk má více než jedno dítě.

Domácí mazlíček

Pan Č'-ču nyní živí rodinu ze sporadické legální práce na částečný úvazek. Úřady je však navíc potrestaly tím, že odmítly registrovat narození druhého dítěte. Bez registrace člověk v Číně legálně neexistuje – nemá nárok na sociální benefity. Druhá dcera pana Č'-ču je tak pro čínskou vládu něco jako rodinné domácí zvířátko.

Naděje na změnu?

Jang Č'-ču nadále vzdoruje a doufá, že přežije nesnesitelný zákon, který ničí čínskou společnost. Generace jedináčků nyní musí nést naděje svých rodičů, podporovat své dva rodiče a možná i čtyři prarodiče. Říká se tomu „problém 4-2-1“. Tradiční upřednostňování chlapců se politikou jednoho dítěte ještě zvýšilo, takže asi 24 milionů mužů nenajde ženy. I kdyby se zítra zrušila politika jednoho dítěte, v roce 2030 začne populace klesat. Starší politici se již nevyjadřují o výhodách tohoto opatření s takovým nadšením. Takže pro dvojnásobného otce, profesora Č'-čua, existuje záblesk naděje.

*Personal Update 107, 1–2/2011
přeložila Kateřina Ucháčová*

Jak to vidí Lenka Kateřina Tetivová

Papež Lev XIII. – prorok i realista

Letos uplynulo sto dvacet let od vydání první sociální encykliky *Rerum novarum* (15. 5. 2011). Papež Lev XIII. v ní s velkou odvahou odhalil a popsal nejen tehdejší, ale i budoucí problémy společnosti. Upozornil na nedostatky kapitalismu a liberalismu, ale ještě důrazněji varoval před socialismem.

Encyklika *Rerum novarum* z roku 1891 se stala základem sociálního učení Církve a Magnou chartou nového společenského a hospodářského řádu. Nástupci Lva XIII. se při formulování své sociální nauky na jeho slova odvolávali, čerpali z nich podněty a doplňovali novými postřehy specifickými pro novou dobu.

Objevily se námitky, že některé dobové podmíněné názory Lva XIII. nelze aplikovat na současný liberalismus. Tyto námitky pocházejí z 90. let, kdy mnozí vkládali do rodícího se kapitalismu vysoké naděje a očekávání. Vývoj v posledních dvaceti letech ukázal omezení a nedostatky tohoto systému. Dokonce se zdá, že liberalismus 21. století v sobě skrývá víc úskalí než liberalismus 19. století. Názory Lva XIII. tím opět nabývají na aktualitě.

Prorocký rozměr výše uvedené encykliky potvrdil Jan XXIII. ve své encyklice *Mater et magistra*, vydané roku 1961 k 70. výročí *Rerum novarum*, těmito slovy: „Sociální otázka byla původně omezena jen na dělnickou třídu; postupně se rozšířila na všechny vrstvy společnosti, národy i mezinárodní společenství a stala se otázkou světovou.“

Upozornil také na nebezpečí proletarizace a pauperizace, tj. proces trvalého chudnutí společnosti (odvozeno z latinského *pauper*, chudý). V současnosti postihuje hlavně střední vrstvy, které představují důležitý článek demokracie. Tyto vrstvy žily vždy pod dvojnásobným tlakem. Touží po společenském a majetkovém vzestupu, zároveň mají strach z propadu. Když si nositelé tradičních hodnot nyní bojují o přežití. Rozdíly mezi středními a nižšími vrstvami se stírají, polarizace mezi bohatými a chudými roste. Jistý sociolog upozornil, že střední třída se stává proletariátem 21. století, aniž to zatím tuší.

V posledních dnech se objevují dis-kuze, úvahy a články o případném návra-

tu a obnově socialismu, nebo dokonce komunismu. Socialismus je s křesťanstvím neslučitelný, protože vychází z materialismu a ateismu. Snahy o vytvoření jakéhosi křesťanského socialismu musely zákonitě ztroskotat. Kromě toho neměly logiku. Evangelium obsahuje plnost všeho, včetně lásky a péče o bližní. Není důvod k němu něco přidávat, stačí z něho víc čerpat a plněji je žít.

Socialismus je nebezpečný hlavně tím, že některé problémy ve společnosti kritizuje oprávněně a nabízí líbivé recepty a návody na jejich řešení. Je ovšem dostatečně známo, že „sám satan se převléká za anděla světla“ (2 Kor 14,16).

Bl. Jan Pavel II., který významně přispěl k pádu komunismu, v encyklice *Centesimus annus*, vydané ke 100. výročí *Rerum novarum*, pokládá závažnou otázku, dnes opět aktuální. Je kapitalismus vítězným společenským systémem a jediným cílem úsilí postkomunistických zemí? Jednoduchá odpověď neexistuje. „Označuje-li se za ‚kapitalismus‘ hospodářský systém, který uznává základní a kladnou úlohu podniku, trhu, soukromého vlastnictví a z něho plynoucí odpovědnosti za výrobní prostředky a úlohu svobodných tvůrčích sil člověka v oblasti hospodářství, bude odpověď jistě kladná. Chápe-li se však pod pojmem ‚kapitalis-

mus‘ systém, v němž není hospodářská svoboda vázána pevným právním řádem, který ji dává do služeb plné lidské svobody a který ji považuje za zvláštní dimenzi této svobody s jejím etickým a náboženským těžištěm, pak je odpověď rozhodně záporná.“

Marxistické řešení ztroskotalo, ve světě však nadále existuje vyčleňování ze společnosti, vykořisťování, lidské odcizení, materiální a morální bída. Hrozí nebezpečí, že se rozšíří radikální kapitalistická ideologie propagující neřízený rozvoj tržních sil.

Církev nepředkládá žádné vlastní modely, pouze nabízí sociální učení jako nezbytnou duchovní orientaci. Uznává kladný význam trhu a podniku, ale oba tyto faktory musejí být nezbytně zaměřeny na obecné blaho a respektování důstojnosti zaměstnanců.

Sociální papežské encykliky se vyznačují objektivitou, vyvážeností a neustranností. Vycházejí z evangelia a z požadavků lidské přirozenosti. Problémy analyzují do hloubky, šířky a z různých pohledů. Udivují odvahou, s jakou jejich autoři ukázali na negativní jevy – a to nikoliv jedním směrem – v duchu hlásání Božího slova vhod i nevhod.

Lenka Kateřina Tetivová OV
spisovatelka, publicistka, učitelka

RC MONITOR SI MŮŽETE OBJEDNAT NA ADRESE:

Res Claritatis, Hlubočeská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Periodikum je distribuováno zdarma a jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí.

Letem světem

Zemřel „Velký Evropan usilující o mír“ – těmito slovy označil Benedikt XVI. v kondolenčním telegramu Ottu von Habsburga, který zesnul v Bavorsku 4. července ve svých 98 letech. Tento křesťansko-demokratický politik, jeden z protagonistů politického sjednocení našeho kontinentu, **byl nejstarším synem posledního rakousko-uherského císaře bl. Karla I.**, který byl beatifikován Janem Pavlem II. v roce 2004. Byl znám svou panevropskou myšlenkou a svou politickou činností v tomto ohledu sám popsal slovy: „Při všem, co jsem dělal po celý svůj dlouhý život, zůstala monarchistická myšlenka podřízena vyšším ideám. Nejprve boji proti totalitnímu nacionálnímu socialismu, pak myšlenky sjednocené Evropy ... Věřím, že moje práce pro Evropu plně odpovídá tradicím mé rodiny, která byla evropskou rodinou v tom nejryzejším smyslu slova.“ Jím založený madridský institut CEDI – *Centre Européen de Documentation et d'Information* (Evropské dokumentační a informační středisko) propagoval myšlenky evropského sjednocení v konzervativně katolickém balení a kritizoval myšlenky komunistické. V den pohřbu proběhne vlastně už možná zcela naposledy **starodávný habsburský rituál**: herold kráčející v čele pohřebního průvodu zaklepe na dveře kláštera kapucí-

nů a od vrátného – mnicha se mu dostane otázka: „Kdo si žádá vstup?“ Herold odpoví: „Jeho císařské a královské Veličenstvo František Josef Otto Robert Maria Antonín Karel Max Jindřich Sixtus Xaver Felix Renatus Ludvík Kajetán Pius Ignác, císařský princ, arcivévoda rakouský, královský princ Uherska.“ Mnich obratem sdělí: „Toho neznáme,“ a svou otázku zopakuje.

Koláž: mimi

je. Herold zesnulého Ottu Habsburského představí krátkým jménem, ale mnich ho znovu odmítne. **Až na třetí dotaz**, když herold pojmenuje zesnulého slovy: „Prosťtý hříšník Otto“, **se teprve otevřou dveře starobylé habsburské hrobky**.

V posledních okamžicích lidského života se úročí **touha po svatosti** a sčítají plody reálného, každodenního úsilí člověka o ni. „Svatost. Chcete to mít ve zkrat-

ce. Tedy ve zkratce odpovídám. Se všemi nedostatky všech zkratk: Odevzdat se Pánu docela bez počítání a nechat se ve všem vést jeho vůlí vyjádřenou poslušností a jeho vnuknutími. Svléci ze sebe své chybné sklony a obléknout Ježíše s jeho milostmi a být při tom všem stále se svým Bohem, protože mu hluboce věříme a důvěřujeme, ať si s námi dělá, co chce,“ napsal P. Silvestr Maria Braito OP. Ty, kteří jsou již součástí Církve vítězné, si pozveme i do *RC Monitoru*; **nepřehlédněte nový seriál**, v němž nám české osobnosti představí světce, ke kterému mají osobní vztah.

Prázdniny napověděly, že jsme se už přehoupili za půlku **Roku křtu**, který byl vyhlášen v rámci jubilea 1150 let příchodu svatých Cyrila a Metoděje. **Každý farář ví, jak to je**. Lidé přicházejí křtít děti z různých důvodů: aby byly zdravé, aby nezlobily, aby měly úspěch, chce to babička, v rodině je to zvykem... Na ten hlavní důvod zapomínají. – Jeden kazatel měl mít hodinovou přednášku o významu křtu. Celých 59 minut mluvil o hříchu, pekle, hrůzách věčného zatracení a v poslední minutě vystrašeným a sklíčeným posluchačům řekl: „Význam křtu spočívá v tom, že je to jediná řádná možnost, jak se před těmito hrůzami zachránit.“

-zd-

24. 7.	Ne	17. neděle v mezidobí	I Král 3,5,7–12, Žl 119, Řím 8,28–30, Mt 13,44–52
25. 7.	Po	Svátek sv. Jakuba, apoštola	2 Kor 4,7–15, Žl 126, Mt 20,20–28
26. 7.	Út	Památka sv. Jáchyma a Anny, rodičů Panny Marie	Ex 33,7–11; 34,5b–9,28, Žl 103, Mt 13,36–43
27. 7.	St	sv. Gorazd a druhové, mučedníci	Ex 34,29–35, Žl 99, Mt 13,44–46
28. 7.	Čt	sv. Nazarius a Celsus, mučedníci	Ex 40,16–21,34–38, Žl 84, Mt 13,47–53
29. 7.	Pá	Památka sv. Marty	I Jan 4,7–16, Žl 34, Jan 11,19–27 (Lk 10,38–42)
30. 7.	So	sv. Petr Chryzolog, biskup a učitel církve	Lv 25,1,8–17, Žl 67, Mt 14,1–12

31. 7.	Ne	18. neděle v mezidobí	Iz 55,1–3, Žl 145, Řím 8,35,37–39, Mt 14,13–21
1. 8.	Po	Památka sv. Alfonsa Marie z Liguori, biskupa a učitele církve	Nm 11,4b–15, Žl 81, Mt 14,13–21
2. 8.	Út	sv. Eusebius, biskup, sv. Petr Julián Eymard, kněz	Nm 12,1–13, Žl 51, Mt 14,22–36 (Mt 15,1–2,10–14)
3. 8.	St	sv. Lydie	Nm 13,1–2a,25 – 14,1,26–29,34–35, Žl 106, Mt 15,21–28
4. 8.	Čt	Památka sv. Jana Marii Vianneye, kněze	Nm 20,1–13, Žl 95, Mt 16,13–23
5. 8.	Pá	Posvěcení římské baziliky Panny Marie	Dt 4,32–40, Žl 77, Mt 16,24–28
6. 8.	So	Svátek Proměnění Páně	Dan 7,9–10,13–14 (2 Petr 1,16–19), Žl 97, Mt 17,1–9

Res Claritatis MONITOR – publicistický třináctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 2400089111/2010. Šéfredaktor: Zdeňka Rybová. Výkonný redaktor: Mgr. Dagmar Kopecká. Redakční rada: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP, Bc. Mária Pešeková, fr. Cyprián Suchánek OP, Mgr. Radim Ucháč, Mgr. Ondřej Vaněček. Teologický poradce: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.

